

L'AAEDAT: La xarxa permanent de relacions internacionals en matèria ambiental a la Universitat Rovira i Virgili

Susana Borràs

Coordinadora del Màster Universitari de Dret Ambiental
Associació d'Alumnes i Exalumnes de Dret Ambiental de Tarragona
Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona
Facultat de Ciències Jurídiques, Universitat Rovira i Virgili¹

Dins del marc del Pla Estratègic d'Internacionalització endegat per la Universitat Rovira i Virgili (URV), s'hi preveu una major internacionalització dels màsters URV i una captació més important d'estudiantat internacional de postgrau. Efectivament, en el context d'una cada vegada més profunda interrelació en el món acadèmic global, és necessari que les universitats es posicionin internacionalment, en particular en relació amb els estudis de postgrau, on es formen els professionals més especialitzats i competitius i on comencen la seva carrera els investigadors. Per això, la URV es fixa com a objectiu la internacionalització dels programes docents, atraient alumnat internacional i internacionalitzant l'alumnat, PAS i PDI de la URV, de manera especial en el nivell de postgrau.

En aquest context, el Màster Universitari de Dret Ambiental ha esdevingut un programa de referència, atès l'alt grau d'internacionalització del seu alumnat. Efectivament, des que es va implantar, el curs acadèmic 2006-07, aquest màster ha experimentat una forta demanda més enllà de les nostres fronteres. Nombrosos estudiants d'arreu i, en particular, d'Amèrica Llatina, procedents d'Argentina, Bolívia, Brasil, Xile,

1. Aquest article s'ha elaborat, conjuntament, amb els membres de l'AAEDAT: Stephanie V. Ascencio Serrato, Beatriz Felipe Pérez, Daniel Iglesias Márquez, Lorena Martínez Hernández, Itzel Ramos Olivares i Isabel Vilaseca Boixareu.

Colòmbia, Costa Rica, Equador, Mèxic, Perú, El Salvador i Paraguai, i d'Itàlia i Andorra escullen el Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV com a opció formativa d'interès internacional especialitzada. Des del 2014, l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca de la Generalitat de Catalunya ha reconegut el màster amb l'etiqueta de qualitat "International Master's Programme", atorgada en reconeixement a l'alta qualitat i la projecció internacional dels estudis del Màster Universitari de Dret Ambiental.

L'Associació d'Alumnes i Exalumnes de Dret Ambiental de Tarragona (AAEDAT) hi ha tingut un paper molt important. L'AAEDAT és una associació creada a l'empara del Màster Universitari de Dret Ambiental i del Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT), ambdós adscrits a la URV. Gràcies a la creació d'aquesta Associació, la internacionalització en el programa de màster comença a oferir resultats en l'àmbit de la recerca, amb la incorporació de graduats del màster com a becaris al Departament de Dret Públic i al CEDAT i, així mateix, amb la inscripció de tesis doctorals de doctorands internacionals. En aquest sentit, és evident l'impacte que el màster té en la internacionalització i la visibilitat internacional de la recerca i la transferència en l'àmbit del Dret Ambiental a la URV.

Aquesta Associació és l'evidència que el concepte d'internacionalització va més enllà de la mera mobilitat d'estudiants i la signatura d'acords internacionals. El seu funcionament ben estructurat permet intercanviar informació de forma fluida entre estudiants i antics estudiants de diverses procedències geogràfiques i de diversos perfils professionals.

Els estudiants i exestudiants de la URV són el referent essencial de la qualitat dels estudis universitaris en matèria de Dret Ambiental. La relació permanent entre estudiants, antics estudiants i universitat permet una projecció espontània i necessària d'informació relativa a activitats, ofertes de feina, organització de congressos i publicacions, entre d'altres, però el més important és la projecció més enllà de les nostres fronteres dels estudis del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV.

Per aquest motiu, l'AAEDAT és una estructura permanent de relació amb els alumnes i exalumnes (treball en xarxa), la qual fa un seguiment de la seva trajectòria professional posterior, els convida a les activitats que es van desenvolupant (formació) i difon oportunitats laborals en l'àmbit del Dret Ambiental (professionalització), principalment, a través de les entitats nacionals i internacionals amb les quals el CEDAT i el Màster Universitari de Dret Ambiental mantenen relacions institucionals.

1. Antecedents de la creació de l'AAEDAT: creant treball en xarxa

El 27 d'octubre de 2009 es va crear l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de Dret Ambiental de Tarragona (AAEDAT). Aquesta va ser una iniciativa dels estudiants i els antics estudiants del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV amb la voluntat de crear la primera associació d'*alumni* sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia, formada per estudiants de Dret Ambiental de la Facultat de Ciències Jurídiques².

L'AAEDAT es crea integrant estudiants i exestudiants del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV. La idea és que el procés de fidelització dels antics alumnes del màster ocorre quan encara en formen part de l'alumnat. Si els que ja l'han obtingut no consideren satisfactori el seu pas per la institució, difícilment se'n pot plantejar la fidelització. Per això, l'AAEDAT tracta d'establir una interfície entre la culminació dels estudis i la incorporació a la vida professional per no perdre, així, el lligam creat amb la Universitat.

Al respecte d'aquesta qüestió, cal tenir present que els sistemes universitaris americans tenen una llarga experiència en les relacions institucionals amb els seus *egressats/diplomats, fent d'aquesta pràctica un mitjà per obtenir grans beneficis per a la universitat. A canvi, els diplomats reben un tracte personal i continu, en el qual les seves necessitats i els seus interessos són importants per a la institució que els va formar professionalment. Amb aquesta idea, i juntament amb la manca d'associacions d'estudiants i exestudiants de màster, l'AAEDAT es presenta com una bona pràctica que cal reconèixer i es pot estendre a altres titulacions de la URV.

2. Descripció: sensibilització, formació i professionalització

L'Associació d'*alumni* té per finalitat estrènyer llaços d'integració entre els estudiants i els antics estudiants del màster i, d'acord amb els seus estatuts, té com a objectius:

1. Satisfereix interessos comuns amb la finalitat de promoure els coneixements científics de caràcter ambiental i aplicar-los en benefici de la col·lectivitat.
2. Promoure i mantenir una xarxa de relacions i d'intercanvis professionals entre les persones que s'han format a la URV en l'àmbit del Dret Ambiental.
3. Contribuir a la divulgació i la difusió dels objectius del Centre d'Estudis de Dret Ambiental de la Universitat Rovira i Virgili, com una entitat pública catalana d'investigació universitària superior, i promoure i divulgar, al mateix temps, les activitats dels seus ens i col·lectius sempre que responguin a alguns dels objectius enunciats.

2. Vegeu-ne la pàgina oficial a: <<https://aaedat.wordpress.com/>>.

4. Fomentar la col·laboració amb altres col·lectius universitaris i la creació d'espais comuns de debat i reflexió.
5. Buscar mecanismes de relació amb la societat, representada per entitats i organismes socials, culturals, polítics i econòmics.
6. Organitzar activitats i prestar serveis als associats.

En aquest sentit, ha estat un objectiu des de la coordinació del Màster Universitari de Dret Ambiental fomentar la projecció internacional que ha adquirit l'AAEDAT i, consegüentment, el desenvolupament de xarxes acadèmiques de Dret Ambiental i les d'activitats interuniversitàries que apleguin investigadors, docents i estudiants. També es vol promoure l'intercanvi internacional i l'aprenentatge continuat del Dret Ambiental, alhora que es vol que es reconeixin la Facultat de Ciències Jurídiques i el CEDAT com a centres de referència del Dret Ambiental.

Aquesta projecció es trasllada en la relació de membres de l'AAEDAT, que actualment està formada per 78, dels quals 50 són de fora de l'Estat espanyol (taula núm. 1). L'Associació ha aconseguit, al llarg d'aquests anys, no només consolidar el treball en xarxa, sinó també contribuir a mantenir el vincle dels antics estudiants amb la Universitat.

Taula n. 1. Membres de l'AAEDAT

	País	Nombre
1	Andorra	1
2	Argentina	3
3	Bolívia	3
4	Brasil	6
5	Xile	6
6	Colòmbia	8
7	Costa Rica	1
8	El Salvador	1
9	Equador	4
10	Espanya	28
11	Iran	2
12	Mèxic	8
13	Paraguai	1
14	Perú	5
15	República Dominicana	1
	TOTAL	78

Font: AAEDAT

L'Associació fa ús de diversos canals de comunicació amb la finalitat de transmetre la informació més rellevant i les activitats que duen a terme els seus membres en la comunitat universitària i en la societat civil. Així mateix, a través d'aquests mitjans de comunicació, l'AAEDAT contacta amb altres organitzacions i col·lectius socials per organitzar, conjuntament, esdeveniments o activitats, com ara el correu electrònic, el blog i altres xarxes socials com el Facebook i el LinkedIn.

A través d'aquest mitjans, el grup d'alumnes, exalumnes i professors del màster poden compartir, de forma permanent, informació, experiències, oportunitats laborals, etc.

Com qualsevol altra associació *d'alumni*, l'AAEDAT ofereix diversos serveis dins de les modalitats següents: recursos formatius, que informen de l'oferta de la Universitat per a la formació contínua i el postgrau. De la mateixa manera, pot aglutinar les necessitats formatives dels membres de l'Associació i, si escau, arribar a dissenyar oferta *ad hoc*. L'Associació també pot exercir un paper de gran importància en altres programes de contingut formatiu, així com en la seva participació en l'observatori de necessitats formatives. Un altre servei és el de contactes i relacions, que concentra aspectes diversos, entre els quals destaquen els directoris i les xarxes socials, que tenen la finalitat de facilitar el contacte entre els seus membres. A més, l'Associació presta serveis d'informació i actualitat a través de diferents recursos (website, blog, newsletter i altres) i sol informar els seus membres de les activitats de la Universitat, de l'Associació i de temes relacionats amb el Dret Ambiental.

En general, l'AAEDAT promou diverses accions entre els seus membres, com ara l'organització de conferències, seminaris i l'intercanvi d'idees i experiències relacionades amb la protecció del medi ambient i la seva regulació jurídica; impulsos de tota classe de serveis i d'activitats de caràcter social i cultural que contribueixin a conèixer millor els socis i a millorar la formació en general, i la cooperació amb el CEDAT en la potenciació de la formació permanent dels antics alumnes i amb altres sectors implicats en la gestió ambiental.

3. Activitats per a la defensa i la protecció del medi ambient més enllà de les nostres fronteres

Des de la seva constitució, l'AAEDAT ha procurat organitzar i desenvolupar activitats de diferent naturalesa orientades a complir amb els seus objectius. En ser una associació estretament vinculada a la URV, duu a terme la majoria de les activitats dins de les seves instal·lacions, particularment en el Seminari 1 de la Facultat de Ciències Jurídiques del Campus Catalunya, on fa les reunions periòdiques i les activitats d'índole acadèmic.

Un dels exemples d'aquesta projecció de l'AAEDAT com a entitat centralitzadora de les relacions d'estudiants i antics estudiants internacionals del màster és l'organització de seminaris i col·loquis internacionals, que permeten estrènyer les relacions acadèmiques, professionals i personals en l'àmbit internacional. Un dels esdeveniments més rellevants que s'ha impulsat darrerament, i per iniciativa pròpia, ha estat el "1st Tarragona International Environmental Law Colloquium (TIEC)"³.

A continuació, es relacionen la tipologia d'activitats que fins ara ha desenvolupat l'AAEDAT i una breu explicació de l'objectiu i el sentit d'aquestes. El conjunt d'activitats són: les Green Sessions, els Col·loquis de Medi Ambient, les Jornades de difusió de temes actuals relacionats amb el Dret Ambiental, les sortides de camp, els concursos i altres activitats de sensibilització i solidaritat.

3.1 Les Green Sessions

Les Green Sessions consisteixen en la projecció de documentals sobre problemàtiques socioambientals internacionals i locals que hi ha en diferents països. Els documentals que es presenten promouen la difusió d'assumptes relacionats amb la protecció de la naturalesa i els drets humans.

La presentació de cada documental té la finalitat que l'alumnat del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV i la resta de persones sòcies de l'AAEDAT puguin donar a conèixer assumptes socials, jurídics i ambientals de diferents parts del món a la resta de la comunitat universitària i a la societat civil.

Al començament de cada sessió, una persona membre de l'AAEDAT ofereix als assistents una introducció a la temàtica i una petita ressenya del material que es presenta. En concloure el documental, s'obre un cicle de debat en el qual els qui hi han assistit manifesten les idees, els dubtes i les inquietuds que el documental hagi generat.

Aquest tipus d'activitat es va iniciar el 2011, amb la primera projecció del documental titulat *Buscant la Terra dels quals Viuen*, que tracta sobre les persones refugiades i la seva explotació a la frontera colombo-venezolana. La presentació va ser a càrrec de Rodolfo Jesús González Paz.

L'any següent es va projectar el documental *Garbage Warrior*, que tracta de la problemàtica dels residus, la presentació del qual va ser a càrrec de Stephanie Ascencio Serrato. També el 2012 es van presentar els documentals *Yasuni*, *el bon viure* i *El cas Sarayaku*, realitzats per Arturo Hortas, que treballa en el projecte Ecological Justice Organization Liability and Trade (EJOLT). Tots dos documentals aborden la complexitat de la problemàtica ambiental d'Equador en relació amb les activitats extractives.

3. Vegeu la pàgina web oficial del Congrés a: <<https://tiec2016.wordpress.com/>>.

Font: AAEDAT

El 2013, es va projectar el documental titulat *Els espigadors i l'espigadora* relacionat amb els residus alimentaris. El debat va anar a càrrec de Núria Ruiz Morillas, professora titular de Química Inorgànica de la URV.

I, finalment, en el curs 2015-16 es van presentar dos documentals. Un d'aquests va ser el titulat *Disruption Climate Change*, sobre la problemàtica que embolica el canvi climàtic i la cerca de solucions al respecte, a càrrec de Stephanie Ascencio, doctoranda i exalumna del Màster de Dret Ambiental. L'altre documental, *Contrastes de la explotació petrolera*, narra la història de l'explotació petrolera a Equador, així com els seus efectes adversos, tant ambientals com socioeconòmics. A més, s'expliquen com s'han anat succeint les diferents polítiques del país en relació amb l'extracció d'hidrocarburs i es descriu la iniciativa Yasuní-ITT. L'activitat es va desenvolupar en col·laboració amb l'Associació Catalana d'Enginyeria Sense Fronteres (ESF), promotora del documental.

3.2 Els Col·loquis de Medi Ambient

Els Col·loquis de Medi Ambient són un espai de debat i discussió relatiu a temes diversos d'actualitat ambiental, sociocultural i política. Aquests Col·loquis, que es van crear com una activitat extracurricular, generalment els dirigeix l'alumnat del Màster de Dret Ambiental de la URV, que presenta una ponència sobre un tema específic de lliure elecció, que usualment està relacionat amb una problemàtica ambiental de particular rellevància al seu país de procedència. En ocasions, es convida algun expert/a perquè exposi un tema d'actualitat d'interès comú per a l'AAEDAT i per a la societat en general. En concloure la ponència, els qui hi han participat comparteixen experiències i diferents perspectives amb la finalitat d'enriquir, recíprocament, els seus coneixements.

Els Col·loquis és una de les primeres activitats que va impulsar l'Associació i és de les que més èxit ha tingut en termes de periodicitat i participació. A continuació, es detallen, breument, els Col·loquis que s'han dut a terme des de 2009 fins a l'actualitat.

El primer es va celebrar el 2009 i es va centrar en la temàtica "Les Galápagos, el primer patrimoni natural de la humanitat, actualment en perill", i va anar a càrrec d'Andrea Arteaga, exalumna del Màster de Dret Ambiental. Aquest col·loqui va ressaltar la importància, per a la diversitat i la recerca genètica, de les illes Galápagos i les amenaces amb què s'enfronten.

L'any següent s'incrementa el nombre de Col·loquis i se'n celebren tres. El primer col·loqui, "Les reserves privades del patrimoni natural del Brasil", va anar a càrrec de Gabriela Fauth i Rafael Oliveira, ambdós del Brasil i exalumnes del Màster. El col·loqui va tenir per objecte analitzar el règim legal de les reserves privades del patrimoni natural del Brasil, els seus reptes i els seus avantatges. El segon col·loqui, "La nova Constitució de Bolívia: una evolució de l'antropocentrisme al biocentrisme?", va ser a càrrec de l'exalumna Paola Villavicencio Calzadilla, de Bolívia. S'hi va dur a terme una anàlisi crítica de la Constitució de Bolívia com la primera constitució al món que pretén fer un canvi de paradigma per adoptar una visió biocentrista. Finalment, el tema del tercer col·loqui va ser "El sistema públic de transports de Bogotà: Bogotà guanyadora del León d'Or", que va anar a càrrec de Benjamí Galeano, de Colòmbia i exalumne del Màster. El col·loqui va abordar la problemàtica de la mobilització en grans urbs com Bogotà i la solució que s'hi va donar.

L'any 2011 va tenir lloc el col·loqui "Federalisme i política ambiental a Llatinoamèrica: la situació d'Argentina", a càrrec de Mariano Cirone, d'Argentina i exalumne del Màster. En aquest col·loqui es va oferir una mirada crítica als reptes que enfronta el sistema federal per al disseny i la implementació d'una política ambiental efectiva que respongui a les necessitats de protecció i gestió sostenible dels recursos naturals a Argentina.

A continuació, l'exalumna Isabel Vilaseca Boixareu va presentar el col·loqui "El Projecte Micos Beach Resort de la Badia de Tela a Hondures. Un model turístic Insostenible". El col·loqui es va centrar en el boom i els efectes dels models de desenvolupament basats en el turisme insostenible als països en desenvolupament, amb especial referència a Hondures.

També en aquell any es va presentar el col·loqui "El dret d'accés a la justícia ambiental: la creació dels tribunals ambientals a Xile", a càrrec de Carolina Riquelme, xilena i antiga estudiant del Màster. Aquest col·loqui va qüestionar si la creació de tribunals ambientals constitueixen, per si mateixos, una aportació real a la implementació del dret a l'accés a la justícia ambiental.

I, finalment, a finals del 2011, en Juan Claudio Arenas, de Colòmbia i exalumne del Màster Universitari de Dret Ambiental, va presentar el col·loqui “El medi ambient en la Constitució colombiana: la Constitució ecològica”. El col·loqui va tenir per objectiu analitzar les disposicions de la Constitució colombiana de 1991, que va introduir mecanismes per a la protecció ciutadana de la Constitució a través de l’acció de tutela per a la protecció dels drets fonamentals, l’acció popular per als drets col·lectius i l’acció d’inconstitucionalitat per verificar la concordança de les normes amb la Constitució, fent especial referència a les disposicions amb contingut ambiental de la Constitució.

L’any 2012 es van fer dos col·loquis. Un es va titular “La iniciativa Yasuní-ITT: una iniciativa per mitigar el canvi climàtic?”, a càrrec de Malka Sant Lucas Ceballos, equatoriana i exalumna, que va tractar els aspectes positius i febleses de la iniciativa equatoriana per deixar el petroli sota terra. L’altre col·loqui va ser “Canàries: illes Afortunades? Característiques ambientals, amenaces i alternatives”, a càrrec de Beatriz Felipe Pérez, exalumna, la qual va abordar les conseqüències negatives del turisme de masses per als fràgils i biodiversos ecosistemes canaris.

Continuant amb els cicles de Col·loquis de Medi Ambient, l’any 2013 es va dur a terme el col·loqui “Blat de moro transgènic i sobirania alimentària a Mèxic”, que va anar a càrrec de Giselle García Maning, mexicana i exalumna del Màster Universitari de Dret Ambiental. El col·loqui va abordar la problemàtica i els riscos que empreses transnacionals introdueixin blat de moro transgènic a Mèxic per a la diversitat del blat de moro, la sobirania alimentària i l’accés a les terres i als recursos naturals dels camperols. També aquell any, Jerónimo Basilio Sao Mateus i Itzel Ramos Olivares, de Brasil i Mèxic respectivament, van presentar el col·loqui titulat “Impactes ambientals i vulneració de drets indígenes: el cas de Belo-Muntanya a Brasil i del Aqüeducte Independència a Sonora, Mèxic”. El col·loqui va tenir per objectiu analitzar les conseqüències dels megaprojectes de desenvolupament en comunitats indígenes al Brasil i Mèxic, i de fer referència al recorregut jurídic que han hagut de seguir les persones afectades per defensar els seus drets.

I, finalment, per acabar el 2013, es va desenvolupar el col·loqui titulat “La natura com a subjecte de dret a l’Equador”, a càrrec de Fred Larreategui i Pablo Ramírez, equatorians i també exalumnes del Màster. Aquest col·loqui va donar una breu mirada a l’evolució constitucional que es va produir a l’Equador, a partir de l’aprovació de la carta magna mitjançant referèndum constitucional el 28 de setembre de 2008, i va oferir una visió del context normatiu, social i polític que va portar aquest país d’Amèrica a aquest canvi de paradigma.

El cicle de Col·loquis de Medi ambient, durant el curs acadèmic 2014-15, va ser força nombrós. El primer col·loqui es va titular “La reforma agrària a Bolívia: la terra és per a qui la treballa”, presentat per Rudy Ariel Paco Ancalle, doctorant i exalumne

del Màster. S'hi va explicar el context històric que va portar a Bolívia a dur a terme una reforma agrària que va transformar l'estructura de la tinença i l'accés a la terra.

Posteriorment, es va celebrar el col·loqui relatiu a la "Formació jurídica a través de Moot Courts. Experiència del primer equip URV en el IV Concurs Interamericà de Dret al Desenvolupament Sostenible", a càrrec d'Erea Suárez Cornejo, Fred Larreategui Fabara i Patricia Melissa Sangama Suazo (components de l'equip que va participar en el Moot Court), i de l'entrenadora de l'equip, Isabel Vilaseca Boixareu (becària predoctoral del CEDAT). En aquest col·loqui es van descriure les activitats, el cas d'estudi i com es va dur a terme el concurs.

El col·loqui següent es va centrar en la "Fiscalització ambiental en el Perú: història, avenços i perspectives de futur", a càrrec de Patricia Melissa Sangama Suazo, advocada peruana i exalumna del Màster, en el qual es va oferir una mirada als orígens de la fiscalització ambiental, el seu desenvolupament institucional, la regulació, la problemàtica actual i els nous reptes que el Perú ha d'afrontar.

Un altre exestudiant peruà, en Leonardo Paz Aparicio, va oferir el col·loqui sobre el "Dret a la consulta prèvia dels pobles indígenes al Perú", en el qual es van comentar els avenços de l'aplicació del dret a la consulta prèvia al Perú, des de la seva introducció en la legislació a través del Conveni 169 de l'OIT fins a l'actualitat. S'hi va explicar el criteri de determinació de pobles indígenes, les etapes del procés de consulta prèvia i el rol de l'Estat en aquest procés, així com els objectius que van aconseguir en l'aplicació d'aquest dret.

El darrer col·loqui del curs 2014-15 va anar a càrrec de Gastón A. Médici, alumne del Màster, que el va titular "Introducció al marc normatiu mediambiental de la República Argentina", en el qual va tractar el marc normatiu a Argentina en relació amb el medi ambient, i va analitzar la regulació ambiental al seu país d'origen, fent especial esment al cas "Riachuelo".

En el curs següent, 2015-16 es va fer el col·loqui titulat "Els paisatges no visibles: una valoració des de la cosmovisió indígena amazònica de l'Equador –cas Yasuní", a càrrec de Paulo Carrión. El col·loqui va donar a entendre que les geografies no solament poden ser físiques, sinó també centres d'ideologies, signes, pensaments, idees, etc. Un altre col·loqui va ser "Sistema nacional ambiental -SINA de la República de Colòmbia", que va ser a càrrec de Daniel Tobón Aparicio, advocat colombià i estudiant del Màster. L'objectiu va ser donar a conèixer el funcionament i les generalitats del sistema nacional ambiental a la República de Colòmbia, creat a partir de la Llei 99 de 1993, així com la seva composició institucional.

Finalment, el col·loqui més recent va ser el relatiu a les "Multinationals espanyoles a Amèrica Llatina: els impactes socioambientals de la reconquesta", a càrrec de Daniel Iglesias Márquez, de Mèxic i investigador predoctoral en el CEDAT. En aquest

col·loqui es va donar una visió general dels impactes ambientals de les activitats industrials de les empreses espanyoles a Llatinoamèrica.

3.3 Les Jornades de Difusió de Temes Actuals relacionats amb el Dret Ambiental

L'objectiu d'aquesta activitat consisteix en la difusió de temes d'actualitat relacionats amb el Dret Ambiental perquè l'alumnat pugui adquirir nous coneixements que siguin d'utilitat per al seu enriquiment intel·lectual i professional.

Aquestes jornades estan dirigides per una persona experta, externa a la URV, que presenta una ponència sobre un tema ambiental específic. Després de la ponència, s'obre el debat als qui assisteixen a les jornades. Amb el pas del temps i l'experiència adquirida, aquest tipus de jornades han anat incrementant-se.

Es van iniciar l'any 2012, quan es va celebrar la primera jornada, titulada "Jornada sobre introducció a l'agricultura ecològica", a càrrec d'Igone Saldias Uranga, exalumna del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV. Gràcies a aquesta jornada, es va tenir l'oportunitat de conèixer com funcionen els horts ecològics i com distingir els productes ecològics d'uns altres que no ho són, entre d'altres qüestions.

L'any següent, durant el 2013 es van fer dues jornades més. Una va ser "Cicle de conferències a TGN: el col·lapse energètic del capitalisme", organitzada per l'entitat Enginyeria Sense Fronteres (ESF), amb la col·laboració de l'AAEDAT, i en la qual es va analitzar en profunditat el sistema energètic actual i les seves possibilitats futures. Aquell mateix any, es va celebrar la jornada titulada "Xarxa d'intercanvi amb moneda social: consum responsable, comerç just i compromís ambiental", que va ser a càrrec de Roger Luis Càceres Pari, economista, cooperant internacional, usuari i coordinador en la Xarxa Ressò de Tarragona.

I, a finals de 2013, va tenir lloc la I Jornada sobre Drets dels Animals. En aquesta jornada van participar els ponents Antoni-Lluís Teixidó, membre de la Plataforma Iniciativa Animalista, amb la conferència titulada "La discriminació especista", i José Antonio García Saez de l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València, amb la ponència "Aproximació jurídica de la qüestió animal". Finalment, va haver-hi un debat moderat per la Dra. Àngeles Galiana, professora de Filosofia del Dret de la URV.

Durant el curs acadèmic 2014-15, va tenir lloc la jornada "Medi ambient i energia: ensenyaments de la pràctica professional", a càrrec de David Sanz Pérez, soci del despatx Garrigues-Barcelona. L'objectiu de la jornada va ser donar una visió teòrica i pràctica sobre els principals procediments o temes en els quals les empreses energètiques requereixen assessorament legal respecte a temes ambientals.

Seguint amb el cicle Jornades de Dret Ambiental es va dur a terme la jornada "La relació de l'ambient amb el nostre interior", dirigida per Ana María Oliva, doctora

en Biomedicina, professora de la Universitat de Barcelona i directora de l'Institut Iberoamericà de Bioelectrografia Aplicada. La jornada va tractar sobre els camps d'energia humans i va mostrar aquesta realitat invisible a l'ull humà, així com la connexió d'aquestes energies amb el medi ambient i el benestar humà.

El 7 d'abril de 2014, Valentina Thörner, sociòloga alemanya i bloguera de Vale-DeOro– Sostenibilitat, que ha publicat diversos llibres i manuals sobre la filosofia minimalista, va dirigir la jornada “La filosofia minimalista i la protecció mediambiental”. En la jornada es va assenyalar la falta d'una discussió més àmplia sobre els conceptes del necessari i l'ètic en el consum. Valentina va afirmar que l'única manera d'incloure la protecció mediambiental de forma pragmàtica en el dia a dia de cada persona és a través d'aquesta conscienciació i va proposar el minimalisme com un primer pas en aquest camí.

I, per tancar el curs acadèmic, va tenir lloc la darrera jornada de l'any titulada “El cantó fosc de l'agricultura globalitzada. Quins impactes? Quines alternatives des de la sobirania alimentària?”, presentada per Esther Vivas, periodista i investigadora en polítiques agrícoles i alimentàries. En la jornada es va qüestionar l'actual model de producció, distribució i consum d'aliments i es van plantejar alternatives en el marc de la sobirania alimentària i el consum crític.

Finalment, en el curs 2015-16, es va celebrar la jornada “Brasil: desenvolupament i polítiques públiques per a comunitats tradicionals i pobles indígenes”, a càrrec del sociòleg i antropòleg Flávio Carvalho, en la qual es va abordar la biodiversitat i la pluralitat cultural al Brasil.

3.4 Sortides de camp: descobrint l'entorn ambiental

No només les jornades, els seminaris i altres activitats de divulgació i formació han estat el centre d'atenció de l'Associació, sinó que també, amb el propòsit que l'alumnat del MUDA de la URV i la resta de components de l'AAEDAT puguin tenir una aproximació i un contacte directe amb l'entorn natural de Catalunya, s'han impulsat visites per donar a conèixer els espais d'interès natural i cultural de la regió. En cadascun dels llocs visitats es dona una explicació sobre les activitats que s'hi desenvolupen i sobre la rellevància ambiental, cultural i econòmica que aquest té per a Catalunya.

En definitiva, l'objectiu principal d'aquestes sortides de camp es donar a conèixer el territori i el patrimoni ambiental de Catalunya als estudiants internacionals.

Aquest tipus de sortides de camp es van iniciar l'any 2011, quan l'AAEDAT va organitzar la primera visita, i va ser al Parc Natural del Delta de l'Ebre, on es van poder conèixer alguns dels paratges més pintorescs de la regió, així com entrar en contacte amb la cultura i les diverses problemàtiques ambientals a les quals s'enfronten.

L'any següent, l'Associació va organitzar una visita al Parc Natural dels Ports, on els participants van fer un recorregut que va guiar una guiat per una especialista pels indrets naturals, culturals i econòmics més importants del parc.

Durant el curs acadèmic 2013-14 es va organitzar una visita a un celler ecològic de la comarca del Priorat i una altra a l'ecoaldea-cooperativa "SOM Comunitat", situada a la província de Girona.

La darrera visita de camp va ser la del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, l'any 2015, amb l'objectiu de conèixer el règim de protecció d'aquest espai natural i sensibilitzar els alumnes sobre la riquesa natural i cultural que hi ha.

3.5 Concursos

L'AAEDAT organitza diferents concursos amb l'objectiu d'incentivar l'expressió artística vinculada a la protecció i la sensibilitat vers el medi ambient i els recursos naturals, així com per conscienciar sobre el valor i la bellesa de la naturalesa i la importància de protegir-la.

D'aquest tipus d'activitats, se n'han fet un parell. El I Concurs de Fotografia Tarragona Natural del 2012, es va organitzar amb l'objectiu de conscienciar la comunitat universitària sobre la necessitat de protegir els espais naturals de la província de Tarragona a través de la fotografia. El 2015 es va celebrar el I Concurs de Gastronomia i Ecologia: Sabor Ambiental, amb la finalitat de sensibilitzar sobre la relació entre l'origen dels aliments, la gastronomia i la naturalesa, i de reflexionar-hi.

La naturalesa lúdica d'aquestes activitats permet difondre la protecció ambiental no només entre els membres de l'AAEDAT, sinó també a la resta de la comunitat universitària.

Font: AAEDAT

3.6 Activitats de sensibilització i solidaritat

L'AAEDAT ha impulsat els anomenats "Ecotrueques". Es tracta de mercats d'intercanvi, on la comunitat estudiantil, el professorat i altres membres de la comunitat universitària i de la societat civil intercanvien objectes que ja no utilitzen per uns altres que els són de major utilitat. Aquesta activitat promou la reutilització d'objectes i la reflexió sobre l'acumulació de béns materials a les nostres llars. Fins avui han tingut lloc tres "Ecotrueques". L'últim es va dur a terme el dijous 9 de juny de 2011 a la plaça de la Concòrdia al campus Catalunya de la URV.

L'Associació també ha impulsat l'activitat la "URV pel comerç just", a través d'una sèrie d'activitats per explicar què és el comerç just i quins són els avantatges dels seus productes. A més, es va donar oportunitat al públic per comprar productes d'aquest tipus i se'l va convidar a provar el cafè de comerç just a la cafeteria mentre s'explicava als consumidors els beneficis socioambientals d'aquests productes.

4. La cooperació institucional i acadèmica amb el CEDAT

Un dels objectius de l'AAEDAT, tal com consta en els estatuts de l'associació, és la cooperació amb el CEDAT per organitzar i dur a terme activitats en conjunt. En aquest apartat s'han fet diverses activitats, que es defineixen a continuació.

A més de l'organització de jornades sobre temes de Dret Ambiental, l'AAEDAT, en col·laboració amb el CEDAT, ha organitzat esdeveniments acadèmics de caire internacional, amb l'objectiu de promoure l'intercanvi d'experiències i recerques amb altres universitats i centres de recerca del món. En aquest sentit, per exemple, s'ha organitzat, el 2016, el 1st Tarragona International Environmental Law Colloquium (TIEC), titulat "Rethinking Sustainable Development in Terms of Justice".

Aquest col·loqui va tenir una gran repercussió internacional en l'àmbit del Dret Ambiental, ja que hi van assistir més de 70 persones d'almenys 20 països diferents, entre les quals estudiants de grau, màster i doctorat, així com professors, professionals i advocats, entre d'altres. L'objectiu del col·loqui va ser proporcionar a estudiants de màster i doctorat, i als acadèmics en general, un espai per presentar i discutir les seves recerques en curs. En aquesta primera edició, els temes presentats es van enfocar en el desenvolupament sostenible i la justícia ambiental.

També cal destacar la celebració, el 2015, del Col·loqui Hispà-Mexicà: Reptes del Dret Ambiental Actual, que el van organitzar, conjuntament, el CEDAT, la Universitat Michoacana de Sant Nicolás d'Hidalgo (UMSNH) de Mèxic i l'AAEDAT, amb l'objectiu d'obtenir una visió global i comparada de les respostes jurídiques que s'han vingut donant a diversos temes ambientals (canvi climàtic, residus, justícia ambiental, aigües, etc.). A més, el col·loqui va brindar l'oportunitat única d'aprendre, inte-

ractuar i compartir idees i experiències entre professors i estudiants de les universitats participants.

El 2014, la URV i el CEDAT van ser amfitrions del 12th International Union for the Conservation of Nature-Academy of Environmental Law Colloquium, al qual van participar més de 300 persones de tot el món i es va debatre sobre diferents aspectes relacionats amb l'energia. En aquest congrés, l'AAEDAT va col·laborar, específicament, en l'organització d'un seminari per a estudiants de doctorat i hi va convidar diversos professors perquè fessin recomanacions sobre els possibles camins professionals que hi ha.

En els cursos 2013-2014 i 2014-2015, l'AAEDAT ha participat en competicions Moot Court. En concret, es va encarregar de la promoció, la formació i la coordinació de l'equip d'estudiants de Dret de la URV que va participar en la IV i V edició del Concurs Interamericano de Dret al Desenvolupament Sostenible, organitzat per la Universitat dels Andes (Colòmbia), la Fundação Getulio Vargas (el Brasil) i la Tulane University Law School (EUA). Es tracta d'una prestigiosa competició jurídica que consisteix en una simulació de la Cort Interamericana de Drets Humans, a partir d'un cas hipotètic en el qual es planteja un conflicte entre un Estat i un grup de ciutadans, com a conseqüència d'una greu vulneració de drets humans. La particularitat d'aquest concurs és que el conflicte que es planteja en cada edició pretén reflectir la tensió entre el desenvolupament econòmic i la protecció del medi ambient i altres drets lligats a aquest bé, tensió que es mostra especialment visible als països d'Amèrica Llatina.

En el curs 2013-14, els membres de l'equip URV van ser tres exalumnes del Màster Universitari de Dret Ambiental: Fred Larreategui, Erea Suárez i Patricia Sangama. En el curs 2014-15, la URV va estar representada per l'estudiant del grau de Dret, Mariam Lutfi, i els exalumnes de màster, David Pérez i Jordi Serra. Els resultats aconseguits en ambdues edicions van ser molt satisfactoris, tant per a la visibilitat de la URV en l'àmbit internacional com per a la formació dels estudiants.

Font: AAEDAT

5. L'educació i la recerca ambiental permanent

A més de la col·laboració en esdeveniments acadèmics, l'AAEDAT i el CEDAT s'han embarcat a elaborar projectes educatius per impulsar la sostenibilitat ambiental des de les persones, per les persones i per a les persones més enllà de la Universitat.

Des del curs acadèmic 2014 fins a l'actualitat, l'AAEDAT, conjuntament amb el CEDAT, participa i col·labora en el marc del projecte educatiu "Justícia ambiental: el debat per a l'educació socioambiental. I-Waste: l'altra cara de la tecnologia". El projecte Justícia Ambiental neix com a iniciativa de membres de l'AAEDAT i del CEDAT amb l'objectiu de despertar l'interès dels joves de secundària per temes ambientals i socials d'actualitat i fer que hi reflexionin, així com per vincular els coneixements generats en el CEDAT amb diferents nivells educatius. La implementació d'aquest projecte educatiu ha consistit a organitzar activitats i tallers, gràcies a l'elaboració i edició d'una guia didàctica per al professorat de secundària en temes d'educació ambiental.

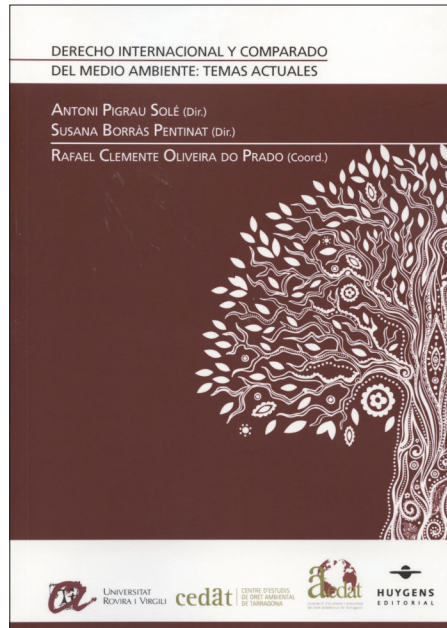
L'AAEDAT també ha col·laborat, juntament amb el CEDAT, en el projecte educatiu "Horts socials" a través de la donació de llavors, plantes i eines per a la sembra i collita de fruits i vegetals, així com en el manteniment d'una de les parcel·les que componen l'hort. El projecte té per objectiu impulsar la preparació, la construcció i la conversió d'una zona del campus Catalunya de la URV en un espai idoni per plantar, collir i conèixer amb altres membres de la societat i diferents col·lectius socials vulnerables per fomentar, d'aquesta manera, la seva inclusió social.

En l'àmbit de la recerca en Dret Ambiental, l'any 2014, l'AAEDAT va cooperar amb el CEDAT per finançar l'edició i la publicació d'una obra col·lectiva de difusió, titulada *Derecho internacional y comparado sobre el medio ambiente: temas actuales*, editada per Huygens, en la qual han participat l'alumnat del Màster Universitari de Dret Ambiental i estudiants de doctorat de la URV.

El llibre aborda la progressiva degradació del medi ambient com un dels grans reptes de la nostra societat contemporània. S'hi fa referència a processos com la desforestació, la desertització i l'escalfament del planeta com a conseqüència dels gasos d'efecte d'hivernacle. L'obra també tracta els nivells de contaminació de l'aigua, aire, terra i éssers vius com alguns dels grans trastorns en l'equilibri ecològic entre els models de producció i consum insostenibles i la protecció del medi ambient. Així mateix, posa l'accent en el fet que les conseqüències de la deterioració ambiental posen en veu d'alarma el benestar i la subsistència mateixa de l'ésser humà.

Una de les activitats endegades més recentment ha estat els Seminaris sobre Recerques Predoctorals. Aquesta és una activitat que el CEDAT organitza anualment, amb l'objectiu de difondre els temes de recerca en matèria ambiental dels doctorands i

doctorandes. Fins avui s'han dut a terme tres edicions d'aquests seminaris. L'AAEDAT hi ha col·laborat en l'organització i els seus membres hi participen amb la presentació de les seves línies de recerca.

Font: AAEDAT

6. Reflexions finals i el futur de l'AAEDAT

L'experiència de l'AAEDAT a la URV i la seva activitat tan prolífica han permès mantenir i consolidar la relació de fidelització dels estudiants i exestudiants amb la institució, ja sigui perquè tornin a la universitat a continuar la seva formació, a través del doctorat de Dret Ambiental o, simplement, de la millora contínua per mitjà del contacte amb la societat. En tot cas, l'Associació és fonamental per generar sinergies que afavoreixin la identitat institucional i per compartir bones pràctiques.

Les estructures com l'AAEDAT són molt importants, perquè constitueixen l'eina a través de la qual les universitats poden aconseguir diverses finalitats, des del finançament a la detecció de necessitats formatives i investigadores, la realització d'activitats culturals, etcètera.

De cara al futur, l'AAEDAT pretén mantenir els seus objectius, les seves finalitats i els seus compromisos de promoure coneixements científics de caràcter ambiental i aplicar-los en benefici de la comunitat universitària, la societat civil i els membres de l'associació. En aquest sentit, es pretén continuar fent regularment diverses activitats obertes al públic en general que estigui interessat en qüestions contemporànies

en l'àmbit socioambiental. Un dels reptes als quals s'enfronta l'AAEDAT és mantenir i afermar la comunicació i els vincles tant entre l'exalumnat com entre l'alumnat actual del Màster Universitari de Dret Ambiental de la URV, atès que, actualment, les assignatures del màster, excepte les pràctiques, es cursen en modalitat virtual. Això comporta que l'AAEDAT, igual que el mateix màster, es faci valer de les tecnologies de la informàtica i la comunicació per apropar-se a l'alumnat que es troba cursant, des de diversos països, les assignatures en la modalitat virtual, i mantenir-hi el contacte. Enfortir el vincle institucional amb aquests estudiants és una tasca molt important que cal impulsar a través de l'AAEDAT. Aquesta associació s'ha plantejat continuar la col·laboració amb les entitats amb les quals regularment duu a terme activitats. A més, vol crear relacions amb altres centres de recerca d'universitats que treballin qüestions socioambientals des de la seva mateixa perspectiva, amb la finalitat de posar en comú línies d'interès compartides, tant de l'alumnat com de l'exalumnat del màster o dels membres de l'Associació amb altres entitats que tinguin objectius afins a l'AAEDAT. La finalitat és que el seu funcionament en xarxa suposaria la suma de forces i contribuiria a la visibilització del posicionament de la URV en el context internacional com a institució de referència en la docència i recerca en el Dret Ambiental.

Font: AAEDAT

Testimoniatge

LAAEDAT ha esdevingut al llarg dels anys una associació dinàmica caracteritzada per l'alta diversitat cultural dels seus integrants, molts d'ells procedents de països llatinoamericans. Les activitats dutes a terme des del 2009 han servit perquè els membres comparteixin experiències i coneixements des d'una perspectiva internacional i multidisciplinària. Això, sens dubte, representa un dels grans potencials de l'Associació, ja que incentiva a crear vincles a partir dels interessos i afinitats comuns entre els membres que cursen o han cursat el màster en Dret Ambiental de la URV.

Des que es va crear, l'Associació ha crescut, s'ha enfortit i ha experimentat diverses renovacions, que li han permès adaptar-se a les necessitats i als interessos canviants dels membres i del context socioambiental.

Les activitats de l'Associació han promogut, a més, la transferència i la difusió de coneixements sobre dret ambiental. L'entitat ha aconseguit augmentar la consciència entre estudiants d'altres disciplines i en la societat civil sobre diverses problemàtiques socioambientals (generació de residus, canvi climàtic, impactes de les empreses multinacionals, participació pública, dret a la ciutat, etc.), al mateix temps que ha fomentat el respecte pel medi ambient.

DANIEL IGLESIAS MÁRQUEZ

President de la junta directiva de l'AAEDAT (2015-2016)

